

Öğretmenlerde Duygusal Zekâ ve Örgütsel Vatandaşlık İlişkisi¹

Relationship between Emotional Intelligence and Organizational Citizenship in Teachers

Şerife SARIGÖL , Milli Eğitim Bakanlığı, srglsrf.60@gmail.com

Onur BALI , Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, obali@agri.edu.tr

Abdülkadir KURT , Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, akurt@agri.edu.tr

Geliş tarihi - Received: 15 Nisan 2026
Kabul tarihi - Accepted: 18 Haziran 2026
Yayın tarihi - Published: 28 Ağustos 2026

¹ Bu makale birinci yazarın ikinci yazarın danışmanlığında gerçekleştirdiği “Öğretmenlerin Duygusal Zekâ Düzeyleri ve Örgütsel Vatandaşlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

Sarigöl, Ş., Balı, O. ve Kurt, A. (2026). Öğretmenlerde duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık ilişkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 17(2)*, 1462-1480.

DOI. 10.51460/baebd.1675919

Öz. Bu araştırma, öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evreni, Erzinan'da devlet okullarında çalışmakta olan 3637 öğretmenden oluşmakta iken, örnekleme ise uygun örnekleme ile seçilen 461 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama sürecinde; Rotterdam Duygusal Zekâ Ölçeği (Tanrıöğen ve Türker, 2019) ve Örgütsel Vatandaşlık Ölçeği (Polat, 2007) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık düzeylerine ilişkin ortalama 4.20, duygusal zekâ düzeylerine ilişkin ortalama 3.94 olarak tespit edilmiştir. Öğretmenlerin cinsiyet ve öğrenim düzeyi değişkenlerine göre hem örgütsel vatandaşlık hem de duygusal zekâ düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir. Lise kademesinde görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâ düzeylerinin, ilkökul ve okul öncesinde görev yapan öğretmenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık algı düzeyleri ile duygusal zekâ algı düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen bulguya göre öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleri, örgütsel vatandaşlık algı düzeylerindeki değişimin %15'ini açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal zekâ, Örgütsel vatandaşlık, Bilişsel zekâ.

Abstract. This research aims to examine the relationship between teachers' emotional intelligence and organizational citizenship levels. The population of the study consists of 3637 teachers working in public schools and the sample consists of 461 teachers selected with convenience sampling method. In the data collection, Rotterdam Emotional Intelligence Scale (Tanrıöğen and Türker, 2019) and Organizational Citizenship Scale (Polat, 2007) were used. According to the findings of the study, the average score of organizational citizenship of teachers were determined as 4.20, and 3.94 for the emotional intelligence. No significant difference was observed in both organizational citizenship and emotional intelligence of teachers in terms of gender and degree of education variables. It was also observed that the emotional intelligence levels of teachers working at high schools were higher than those working at primary and preschool levels. A medium-level, positive and significant correlation was found between teachers' organizational citizenship and emotional intelligence levels. According to the findings, emotional intelligence of teachers explains 15% of the variance in the organizational citizenship.

Keywords: Emotional intelligence, Organizational citizenship, Cognitive intelligence.

Extended Abstract

Introduction. The impact of globalization and technological developments worldwide has increased the need for qualified human resources in organizations. In the organizational understanding of the 21st century, people are the most important variable, and investment in people is required. Human emotions were ignored by management for many years, and emotions were regarded as factors that should be suppressed and should not be involved in work (Aydın, 2009; Çakar, 2004). However, over time, it was realized that the social, psychological, and emotional aspects of human beings are also important in business life, that cognitive processes cannot be separated from emotions, and that emotions cannot be ignored (Doğan and Şahin, 2007). Today, it is understood that cognitive intelligence, which was considered the sole criterion of intelligence for many years, cannot be the only criterion for evaluating individuals, and it has been revealed that emotional intelligence is also important, especially in social life (Yeniçeri et al., 2015). This situation has contributed to the emergence of the concept of emotional intelligence and its investigation at the organizational level.

Emotional intelligence is the ability to be aware of one's own emotions, understand the emotions of others, and manage emotions by evaluating emotional cues (Robbins and Judge, 2017). Emotional intelligence is a concept that refers to the ability to regulate and use emotions through mental processes (Sudak and Zehir, 2013). In educational organizations, the emotional intelligence of teachers and other school employees is a variable that contributes to the achievement of educational and organizational goals. Today's organizations expect high performance from their employees. Employees are expected to engage in voluntary behaviors and sometimes even exhibit various behaviors outside their job descriptions (Şanal, 2013). Apart from the formal roles defined for employees, the work performed by employees with a sense of belonging to the organization can be defined as organizational citizenship behavior. As in all organizations, organizational citizenship behavior has an important place in educational institutions. In the context of educational organizations, organizational citizenship behavior can be defined as conscious and voluntary teacher behaviors aimed at contributing to students, colleagues, and the school in general without expecting anything in return (Erdoğan, 2018). It can be said that teachers who exhibit organizational citizenship behavior act supportively toward students and colleagues, experience lower levels of burnout, and support students' academic success, the school climate, and school effectiveness (Avcı, 2015a; Dipaola and Tschannen-Moran, 2001; Erdoğan, 2018; İnandı and Büyükoçkan, 2013). For this reason, it can be argued that teachers' organizational citizenship behaviors are important for schools and, therefore, constitute an issue that needs to be examined. In this context, this study aims to examine the relationship between teachers' emotional intelligence and organizational citizenship behaviors.

Method. This research was conducted using the predictive correlational research model, which is one of the quantitative research types (Şata, 2020). The population of the study comprised 3,637 teachers working in Erzurum, while the sample consisted of 461 teachers selected through convenience sampling. During the data collection process, the Rotterdam Emotional Intelligence Scale (Tanrıöğen and Türker, 2019) and the Organizational Citizenship Scale (Polat, 2007) were used to measure teachers' levels of emotional intelligence and organizational citizenship.

In the data analysis, descriptive statistical measures, including frequencies and percentages, skewness and kurtosis statistics, confirmatory factor analysis to assess the validity of the measurements obtained from the measurement tools, and Cronbach's alpha coefficient to assess

reliability were used, respectively. Independent-samples t-tests and one-way analysis of variance (ANOVA) were used for group comparisons, while simple linear correlation analysis and simple linear regression analysis were used to determine the relationship between the variables.

Results. As a result of the research, the mean score for teachers' perceptions of organizational citizenship was found to be 4.20, and the mean score for their perceptions of emotional intelligence was found to be 3.94. Regarding the gender variable, it was concluded that teachers' levels of organizational citizenship and emotional intelligence perceptions did not differ significantly according to gender. Regarding the educational level variable, it was concluded that the organizational citizenship and emotional intelligence perceptions of teachers with undergraduate and graduate degrees did not differ. In terms of emotional intelligence, teachers working in high schools had higher levels of emotional intelligence perceptions than teachers working in preschools and primary schools. When the relationship between teachers' emotional intelligence and organizational citizenship behavior was examined, a positive, moderate, and significant relationship was found between these two variables. In addition, it was concluded that emotional intelligence was a significant predictor of organizational citizenship and explained 15% of the variance in organizational citizenship.

Discussion and Conclusion. Based on the findings of the research, it can be said that teachers have high levels of organizational citizenship and emotional intelligence perceptions. Regarding the gender variable, it was concluded that teachers' levels of organizational citizenship and emotional intelligence perceptions did not differ significantly according to gender. Accordingly, it can be said that teachers have similar levels of organizational citizenship and emotional intelligence regardless of gender. Regarding the educational level variable, it was concluded that the organizational citizenship and emotional intelligence perceptions of teachers with undergraduate and graduate degrees did not differ. Accordingly, it can be said that the perceptions of teachers with different educational levels are similar. In terms of emotional intelligence, teachers working in high schools had higher levels of emotional intelligence perceptions than teachers working in preschools and primary schools. The higher levels of emotional intelligence among teachers working in high schools can be interpreted as a result of the efforts of teachers working with adolescents at the high school level to better understand students' emotional ups and downs. When the relationship between teachers' emotional intelligence and organizational citizenship behavior was examined, a positive, moderate, and significant relationship was found between these two variables. In addition, it was concluded that emotional intelligence was a significant predictor of organizational citizenship and explained 15% of the change in organizational citizenship. From this perspective, it can be said that a positive change in teachers' emotional intelligence can positively affect their perceptions of organizational citizenship. Accordingly, the following recommendations can be made for future studies and researchers:

1. To improve teachers' perceptions of organizational citizenship, their participation in training programs on recognizing, developing, and effectively using emotional intelligence can be encouraged.
2. Differences in the emotional intelligence levels of teachers working at different school levels can be examined in depth through qualitative research.
3. Considering that the study was limited to teachers working in Erzinçan, the relationship between the two variables can be examined using larger samples.

Giriş

Dünyada küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin etkisi, örgütlerde nitelikli insan kaynağına olan ihtiyacı arttırmıştır. 21. yüzyılın örgüt anlayışında artık en önemli değişkenin insan olduğu ve insana yatırım yapılması gerektiği vardır. Son yüzyılda örgütteki çalışanlara bakış açısı, makinenin durağan bir parçası olmaktan, örgütün dinamik ve değişken bir unsuruna evrilmiştir. Bu sebeple günümüzde alanyazında yapılan araştırmalarda, çalışanlar bilişsel, sosyal ve duygusal gibi farklı yönleriyle ele alınmaktadır (Alptekin ve Balı, 2025; Demirtaş vd., 2017; Özkul vd., 2022; Uras vd., 2025).

İnsan duyguları yönetimler tarafından uzun yıllar boyunca görmezden gelinmiş, duygular engellenmesi ve işe karıştırılmaması gereken bir faktör olarak görülmüştür (Aydın, 2009; Çakar, 2004). Bununla birlikte zamanla insanın sosyal, psikolojik ve duygusal yönünün iş yaşamında da önemli olduğu, bilişsel süreçlerin duygulardan ayıramayacağı ve duyguların yok sayılamayacağı anlaşılmıştır (Doğan ve Şahin, 2007). Günümüzde ise, uzun yıllar boyunca zekânın tek ölçütü olarak ele alınan bilişsel zekânın bireyleri değerlendirmede tek kriter olmayacağı anlaşılmış ve özellikle sosyal yaşamda duygusal zekânın da önemli olduğu ortaya konulmuştur (Yeniçeri vd., 2015). Bu durum duygusal zekâ kavramın ortaya çıkmasında ve örgüt düzeyinde araştırılmasında etkili olmuştur. Yapılan çalışmalara göre, bilişsel zekâ daha çok teorik bilgide ve işe girmede insanlara yardımcı olurken duygusal zekâ o işi sürdürebilmede ve işte başarı sağlamada yardımcı olmaktadır (Sü Eröz, 2011). Bu sebeple örgütsel davranış konulu araştırmalarda duygusal zekâ kavramı son yıllarda farklı örgütsel değişkenlerle birlikte ele alınmaya başlamıştır.

Duygusal zekâ

Zekâ; anlama, problem çözme, değişime uyum sağlayabilme, akıl yürütme, muhakeme yapabilme gibi zihinsel süreçleri içerisine alan bir kavramdır. Zekâyı ilk ölçmeye çalışan kişi olan Franchis Galton'a göre zekâ, aileden gelen bir biyolojik ayrıcalıktır ve genetikdir (Çekmez, 2021). Tarihsel süreç içinde zekâ kavramı farklı bilim insanları tarafından farklı şekillerde ele alınmıştır. Bununla birlikte Gardner çoklu zekâ kuramı ile klasik zekâ tanımlarına yeni bir boyut kazandırmıştır. Gardner, Çoklu Zekâ Kuramı ile tek bir zekâ türünün var olamayacağını savunmuş ve zekâyı farklı kategorilere ayırmıştır. Gardner'a göre kişinin zekâsının önemi, toplumun hangi yeteneği öne çıkardığıyla ilgilidir (Abdullayeva, 2018).

Duygusal zekâ kavramın temelleri Edward Thorndike'in sosyal zekâ kavramını ortaya atmasıyla atılmıştır. Duygusal zekâyı kavram olarak ilk ortaya koyanlar ise Salovey ve Mayer (1990) olmuştur. Duygusal zekâyı kişinin kendi ve başkalarının duygularını anlaması ve aynı zamanda kendisine ait duyguları yönetebilmesi olarak tanımlamışlardır (Salovey ve Mayer, 1990). Goleman ise duygusal zekânın diğer zekâ alanlarını da etkilediğini ileri sürmüş ve duygusal zekâ alanında oluşacak farkındalığın sosyal zekâ gibi diğer zekâ türlerini de etkileyeceği düşüncesini savunmuştur (Titrek, 2016). İnsanın yaşamı boyunca elde ettiği çeşitli başarılarında duygusal zekânın bilişsel zekâyı oranla daha etkili olduğunu belirtmiştir (Goleman, 2018). Duygusal zekâ; bireyin kendi duygularının bilincinde olma, diğerlerinin duygularını anlayabilme ve duygusal ipuçlarını değerlendirerek verileri yönetebilme becerisidir (Robbins ve Judge, 2017). Duygusal zekâ duyguları zihinsel süreçlerden geçirme, düzenleme ve kullanabilme becerilerini ifade eder (Sudak ve Zehir, 2013).

Eğitim örgütleri özelinde düşünüldüğünde, öğretmenlerin ve okuldaki diğer çalışanların duygusal zekâları, eğitsel ve örgütsel hedeflere ulaşmaya katkı sağlayan bir değişken olarak ifade edilmektedir. Okuldaki olumlu iklimin sürdürülmesinde ve oluşabilecek çatışmaların çözümünde okul çalışanlarının duygusal zekâları önemli rol oynar (Babaoğlu, 2010). Okul örgütünde duygusal zekâsı yüksek yöneticilerin uzun vadeli planlama ve sorunları çözmede daha başarılı olması beklenir (Babaoğlu, 2010).

Örgütsel vatandaşlık

Günümüz örgütleri çalışanlarından yüksek performans beklentisi içindedir. Bununla birlikte örgüt içinde çalışanların sadece formal iş tanımlarını yerine getirmeleri yetmemektedir. Çalışanların gönüllülük esasına dayanan davranışlar göstermeleri ve hatta kimi zaman görev tanımının dışında çeşitli davranışları sergilemeleri beklenmektedir (Şanal, 2013). Çalışanın kendisine tanımlanan formal rolleri dışında örgüte karşı olan aidiyet duygusuyla yaptığı işler örgütsel vatandaşlık davranışı olarak tanımlanabilir. Organ (1988) tarafından iyi asker sendromu olarak ifade edilen örgütsel vatandaşlık kavramı, çalışanın herhangi bir ödül veya karşılık gözetmeksizin, örgütsel amaçlar doğrultusunda örgüte gönüllü olarak katkı sağlamasını ifade eder (Sezgin, 2005).

Çalışanlarda örgütsel vatandaşlık davranışının gelişiminde; kişisel özellikler, iş özellikleri, lider davranışları ve örgüt özellikleri olmak üzere dört farklı faktörün etkili olduğu söylenebilir (Podsakoff vd., 2000). Çalışanın uyumluluk, sorumluluk, dışadönüklük gibi kişilik özelliklerinin yanı sıra; iş doyumu, örgütsel bağlılık ve örgütsel adalet algısı gibi çeşitli iş tutumlarının da örgütsel vatandaşlık davranışının gelişimine katkıda bulunmaktadır (Borman vd., 2001; Dalal, 2005; LePine vd., 2002; Şeşen ve Basım, 2012). İşin özellikleri olarak ise, çalışana yaptığı iş ile ilgili sağlanan düzenli geribildirim ve işten duyulan içsel tatminin, çalışanın örgütsel vatandaşlık davranışı geliştirmesini kolaylaştırır (Podsakoff vd., 2000). Buna ek olarak, lider üye etkileşimin ve çeşitli liderlik yaklaşımlarının da örgütsel vatandaşlık davranışını olumlu etkilemektedir (Erdoğan, 2018; Jiao vd., 2011; Oğuz, 2011). Ayrıca örgütsel destek, müdür desteği ve örgütteki güç mesafesi gibi değişkenlerin de örgütsel vatandaşlık ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Erdoğan and Clement, 2023; Günbayı vd., 2013; Podsakoff vd., 2000).

Tüm örgütlerde olduğu gibi eğitim kurumlarında da örgütsel vatandaşlık davranışı önemli bir yere sahiptir. Eğitim örgütleri bağlamında örgütsel vatandaşlık davranışı; öğrencilere, meslektaşlara ve okulun geneline yönelik katkıda bulunmayı hedefleyen, karşılık beklenmeksizin yapılan, bilinçli ve gönüllü öğretmen davranışları olarak ifade edilebilir (Erdoğan, 2018). Örgütsel vatandaşlık davranışı sergileyen öğretmenlerin; öğrenci ve meslektaşlarını destekleyici şekilde davrandığı, daha düşük düzeyde tükenmişlik yaşadığı, öğrencilerin akademik başarısını, okul iklimini ve okulun etkililiğini desteklediği söylenebilir (Avcı, 2015a; Dipaola ve Tschannen-Moran, 2001; Erdoğan, 2018; İnandı ve Büyüközkan, 2013).

Eğitim örgütlerinde duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık ilişkisi

Diğer örgütlerde olduğu gibi, eğitim örgütleri bağlamında da duygusal zeka ve örgütsel vatandaşlık kavramları bireysel ve örgütsel etkililik için oldukça önemli kavramlardır. Mevcut literatür incelendiğinde, bu iki kavramın birbiri ile ilişkili olduğunu gösteren çeşitli çalışmalara ulaşılmıştır.

Karakuş (2008) duygusal zekâ düzeyi yüksek okul yöneticilerinin öğretmenlerin iş doyumu ve örgütsel vatandaşlıklarını olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir. Duygusal zekâsı yüksek olan öğretmenlerin mesleki açıdan daha yüksek düzeyde problem çözme becerisine sahip olduğu bilinmektedir (Güler, 2006). Çarıkçı vd. (2010) ise duygusal zekâsı yüksek olan akademisyenlerin örgütsel vatandaşlıklarının da yüksek olduğunu tespit etmiştir. Azimi (2015) ise İran'da çalışan ilköğretim öğretmenleri ile yaptığı çalışmada benzer şekilde duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık arasında pozitif ilişki tespit etmiş, özellikle öz-yönetim ve öz-farkındalığı örgütsel vatandaşlığın en önemli yordayıcıları olduğunu belirtmiştir. Widodo ve Sulistiasih (2023) ise öğretmenlerin duygusal zekâsının hem öğretmenlerin psikolojik sermayelerini hem de örgütsel vatandaşlık davranışını desteklediğini tespit etmiştir. Ayrıca duygusal açıdan güçlü öğretmenlerin içsel kaynaklarını arttırarak da okuldaki örgütsel vatandaşlık davranışı gösterdiği ifade edilmiştir.

Tartışılan bu kuramsal ve ampirik değerlendirmelerden hareketle, öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışlarının okullar için önemli olduğu, bu sebeple incelenmesi ve geliştirilmesi gereken bir konu olduğu söylenebilir. Özellikle örgütsel vatandaşlık davranışının öğretmenin kişisel özelliklerinden de etkilendiği bilgisinden yola çıkılarak, öğretmenlerde örgütsel vatandaşlık davranışının gelişiminde duygusal zekânın rolünü anlamının yöneticiler açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca farklı kültür ve ülkelerde yapılan çalışmalara ek olarak, bu iki değişken arasındaki dinamikleri bu araştırmanın örnekleme bağlamında test etmenin, bu iki değişken arasındaki dinamikleri anlamaya ve mevcut alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu sebeple bu çalışmada öğretmenlerin duygusal zekâları ile örgütsel vatandaşlık davranışları bir arada ele alınmış ve bu iki kavram arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları öğretmenlerin cinsiyetine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları öğretmenlerin öğrenim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
4. Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları öğretmenlerin çalıştıkları okul türüne göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
5. Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleri, örgütsel vatandaşlık algılarını anlamlı şekilde yordamakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın modeli

Bu araştırma, öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlığa yönelik algı düzeylerinin belirlenmesini, bu algı düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını ve duygusal zekâ ile örgütsel vatandaşlık arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algı düzeylerinin cinsiyet, öğrenim düzeyi ve görev yapılan okul türü değişkenleri açısından anlamlı şekilde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu sebeple bu amaçlar doğrultusunda araştırma, ilişkisel ve nedensel karşılaştırmalı model ile gerçekleştirilmiştir (Fraenkel vd., 2012; Şata, 2020) ilişkisel çalışmalar iki veya daha fazla değişkenin birlikte değişimini inceleyen çalışmalar iken, nedensel karşılaştırmalı araştırmalar ise “ortaya çıkmış/var olan bir durumun ya da olayın nedenlerini, bu nedenleri etkileyen değişkenleri ya da bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik bir araştırma türüdür” (Büyükoztürk vd., 2022; Karasar, 2014).

Evren ve örneklem

Araştırmanın evreni, Erzincan’da çalışmakta olan 3637 öğretmenden oluşmakta iken, örnekleme ise seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme ile seçilen 461 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme 2023-2024 eğitim öğretim yılında Erzincan ilinde görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlerden oluşmaktadır. Maddi imkân ve zaman kısıtı sebebiyle çalışmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmış ve örneklem öncelikle araştırmacının kolay ulaşabildiği öğretmenlerden seçilmiştir. Uygun örnekleme yöntemi bilimsel araştırmalarda veri toplama aşamasında verilerin hızlı toplanması ve kaynaklardan tasarruf imkânı sağlaması sebebiyle tercih edilmektedir (Berg, 2001; Fraenkel vd., 2012). Sonuçların genellenebilirliği için minimum örneklem büyüklüğü hesaplanmış ve mevcut evren için araştırmanın örneklem büyüklüğünün en az 384 kişiden oluşmasının yeterli olduğu tespit edilmiştir (Büyükoztürk vd., 2022). Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Araştırma örneklemeine ilişkin demografik bilgiler

Değişkenler	Değişken düzeyleri	N	%
Cinsiyet	Erkek	180	39.0
	Kadın	281	61.0
Yaş	27 yaş ve altı	76	16.5
	28-32 yaş	83	18.0
	33-38 yaş	108	23.4
	39-44 yaş	105	22.8
	45 yaş ve üstü	89	19.3
Kıdem	1-5 yıl	138	29.9
	6-10 yıl	91	19.7
	11-15 yıl	92	20.0
	16 yıl ve üstü	140	30.4

Sarıgöl, Ş., Balı, O. ve Kurt, A. (2026). Öğretmenlerde duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık ilişkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 17(2)*, 1462-1480.

DOI. 10.51460/baebd.1675919

Medeni durum	Bekâr	174	37.7
	Evli	287	62.3
Eğitim düzeyi	Lisans	358	77.7
	Lisansüstü	103	22.3
Çalıştığı okul türü	Okulöncesi	45	9.8
	İlkokul	116	25.2
	Ortaokul	99	21.5
	Lise	201	43.5
Toplam		461	100.0

Veri toplama araçları

Rotterdam duygusal zekâ ölçeği

Araştırmada öğretmenlerin duygusal zekâ düzeylerini ölçmek amacıyla Pekaar vd. (2018) tarafından geliştirilen ve Tanrıöğen ve Türker (2019) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Rotterdam Duygusal Zekâ Ölçeği kullanılmıştır. Rotterdam Duygusal Zekâ Ölçeği, “kendi duygularını değerlendirme”, “başkalarının duygularını değerlendirme”, “kendi duygularını kontrol etme” ve “başkalarının duygularını kontrol etme” şeklinde sınıflandırılan dört boyutlu bir yapıdadır. Ölçek her bir boyutta yediser olmak üzere toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5’li Likert tipinde derecelendirilmektedir (Hiç katılmam – Tam katılırim). Tanrıöğen ve Türker (2019) tarafından yapılan çalışmada ölçeğin güvenirliğine ilişkin Cronbach’s Alpha katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında ise ölçümlerin güvenirliğine ilişkin Cronbach’s Alpha katsayısı .93 olarak, geçerliğine ilişkin uyum iyiliği değerleri ise yeterli düzeyde bulunmuştur ($\chi^2/df= 2.755$, SRMR= .08, GFI= .97, NFI= .96, NNFI=.97, CFI= .97, RMSEA= .06).

Örgütsel vatandaşlık ölçeği

Araştırmada öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık düzeylerini belirlemek amacıyla, Podsakoff vd. (1990) tarafından geliştirilen, Moorman (1991) tarafından modifiye edilen ve Polat (2007) tarafından Türkçe’ye uyarlanan örgütsel bağlılık ölçeği kullanılmıştır. Ölçme aracı 4 boyut (yardımseverlik, sivil erdem, vicdanlılık ve centilmenlik) ve 20 maddeden oluşmaktadır. 5’li Likert tipinde (hiç katılmam – tam katılırim) derecelendirilen ölçme aracına ilişkin güvenirlik katsayısı uyarlama çalışmasında ölçeğin tamamı için .89 olarak hesaplanmıştır (Polat, 2007). Bu çalışmada ise, ölçeğin alt boyutlarına yönelik analizler yapılmamış, ölçeğin tamamına ilişkin alınan ortalama puanlar öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık algılarını tespit etmek için kullanılmıştır. Bu çalışmada doğrulayıcı faktör analizinde bir madde faktör yükü düşük olduğu gerekçesi ile analiz dışında bırakılmış ve analizler 19 madde ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında ölçümlerin güvenirliğine ilişkin Cronbach’s Alpha katsayısı .82 olarak, geçerliğine ilişkin uyum iyiliği değerleri ise yeterli düzeyde bulunmuştur ($\chi^2/df= 1.871$, SRMR= .06, GFI= .97, NFI= .94, NNFI=.96, CFI= .97, RMSEA= .04).

Verilerin analizi

Veri analizinde, sırasıyla betimsel istatistik ölçüleri (frekans ve yüzdeleri), çarpıklık ve basıklık istatistikleri, ölçme araçlarından elde edilen ölçümlerin geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi,

Sarıgöl, Ş., Balı, O. ve Kurt, A. (2026). Öğretmenlerde duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık ilişkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 1462-1480.

DOI. 10.51460/baebd.1675919

güvenirliliği için Cronbach alfa katsayısı kullanılmıştır. Ölçeklerden alınan ortalama puanların değerlendirilmesinde 1.00-1.80 aralığı “hiç katılmam”; 1.81-2.60 aralığı “az katılım”; 2.61-3.40 aralığı “orta derecede katılım”; 3.41-4.20 aralığı “çok katılım”; 4.21-5.00 aralığı “tam katılım” düzeyi olarak kullanılmıştır. Grup karşılaştırmaları için bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmış olup değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için basit doğrusal korelasyon analizi ve basit doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Veri analizinde SPSS (versiyon 25) ve JASP (versiyon 0.18.3.0) kullanılmış olup istatistiksel anlamlılık için .05 düzeyi dikkate alınmıştır. Veri setinin normalliğinin kontrolü çarpıklık ve basıklık değerleri ile incelenmiştir. Duygusal zekâ ölçeği için çarpıklık ve basıklık değerleri sırası ile -0.45 ile -0.17, örgütsel vatandaşlık ölçeği için çarpıklık değerleri sırası ile -0.16 ve -0.34 olarak bulunmuştur. Bu değerlerden hareketle çalışmada parametrik testler kullanılmıştır. Ayrıca veri analizinden önce verilerin aynı kişilerden aynı zaman diliminde toplanmasından dolayı oluşma ihtimali olan ortak yöntem yanlılığı kontrol edilmiştir. Bu amaçla alanyazında önerildiği gibi tek faktör testi (single factor test) yapılmış ve ortak yöntem yanlılığının oluşmadığı tespit edilmiştir (Podsakoff vd., 2003)

Bulgular

Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi, “Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları ne düzeydedir?” şeklindedir. Bu amaçla betimsel istatistikler hesaplanmış ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.
Araştırma değişkenlerine ilişkin betimsel bulgular

Ölçme araçları	N	Min.	Maks.	$\bar{X}$	ss	Düzeyi
Örgütsel vatandaşlık	461	3.00	5.00	4.20	0.42	Çok Katılım
Duygusal zekâ	461	2.00	5.00	3.94	0.49	Orta Düzeyde Katılım

Tablo 1’e göre, öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık algı düzeyi ortalamalarının 4.20 olduğu, duygusal zekâ algı düzeyi ortalamasının ise 3.94 olduğu tespit edilmiştir.

İkinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları öğretmenlerin cinsiyetine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?” şeklindedir. Bu amaçla bağımsız örneklem için t testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3.

Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular

Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Örgütsel vatandaşlık	Erkek	180	4.21	0.45	459	0.53	.596
	Kadın	281	4.19	0.40			
Duygusal zekâ	Erkek	180	3.98	0.50	459	1.20	.231
	Kadın	281	3.92	0.49			

Tablo 3’e göre, öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık ($t_{459} = 0.53$; $p > .05$) ve duygusal zekâ ($t_{459} = 1.20$; $p > .05$) algı düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin cinsiyetleri fark etmeksizin örgütsel vatandaşlık ve duygusal zekâ algıları benzer düzeydedir.

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları öğretmenlerin öğrenim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?” şeklindedir. Bu amaçla bağımsız örneklem için t testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4.

Öğrenim düzeyi değişkenine ilişkin bulgular

Değişken	Öğrenim Durumu	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Örgütsel vatandaşlık	Lisans	358	4.20	0.41	459	0.99	.851
	Lisansüstü	103	4.21	0.44			
Duygusal zekâ	Lisans	358	3.94	0.48	459	0.04	.966
	Lisansüstü	103	3.94	0.52			

Tablo 4 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık ($t_{459} = 0.99$; $p > .05$) ve duygusal zekâ ($t_{459} = 0.04$; $p > .05$) algı düzeylerinin eğitim düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin öğrenim düzeyleri farklı olsa da örgütsel vatandaşlık ve duygusal zekâ algıları benzer düzeydedir.

Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları okul türüne göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?” şeklindedir. Bu amaçla bağımsız örneklemeler için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.

Okul türü değişkenine ilişkin bulgular

Değişken	Okul türü	N	$\bar{X}$	ss	sd	F	p	Fark	η^2
Örgütsel vatandaşlık	Okulöncesi (1)	45	4.06	0.40					
	İlkokul (2)	116	4.23	0.46	3	2.05	.106	--	
	Ortaokul (3)	99	4.20	0.44	457				
	Lise (4)	201	4.21	0.38					
Duygusal zekâ	Okulöncesi (1)	45	3.79	0.51					
	İlkokul (2)	116	3.85	0.51	3	4.51	.004	4 > 1	.03
	Ortaokul (3)	99	3.96	0.45	457			4 > 2	
	Lise (4)	201	4.02	0.48					

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık algı düzeylerinin görev yapılan okul türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($F_{(3-457)} = 2.05$; $p > .05$). Bununla birlikte öğretmenlerin duygusal zekâ algı düzeylerinin okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F_{(3-457)} = 4.51$; $p < .05$). Anlamlı bulunan farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden Bonferroni testi (varyansların homojenliği sağlandığından) yapılmış ve lise kademesinde görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâ algı düzeylerinin, okul öncesi ve ilkokul kademesinde çalışan öğretmenlere kıyasla daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Hesaplanan eta kare etki büyüklüğü değeri ile ulaşılan bu farkın küçük etki büyüklüğüne sahip olduğu tespit edilmiştir ($\eta^2 = .03$).

Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklindedir. Bu amaçla korelasyon analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6.

Örgütsel vatandaşlık ve duygusal zekâ ilişkisine yönelik bulgular

Değişken	İstatistik	Örgütsel vatandaşlık
Duygusal zekâ	r	.383
	p	.000

Tablo 6'ya göre, öğretmenlerin duygusal zekâ algı düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık algı düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($r = .383$; $p < .05$).

Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi, “Öğretmenlerin duygusal zekâ algıları, örgütsel vatandaşlık algılarını anlamlı şekilde yordamakta mıdır?” şeklindedir. Bu amaçla regresyon analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.
Örgütsel vatandaşlığın yordanmasına ilişkin bulgular

Değişken	B	Standart Hata B	β	t	p	%95 GA B
Sabit	2.92	0.15	--	20.03	.000	2.63 ile 3.20
Duygusal zekâ	0.33	0.04	.383	8.89	.000	0.25 ile 0.40
R = .383	$R^2 = .147$					
$F_{1-459} = 78.95$	$p = .000$					

Tablo 7’ye göre, öğretmenlerin duygusal zekâ algıları örgütsel vatandaşlık algılarındaki değişimin yaklaşık %15’ini açıklamaktadır ($R^2 = .147$; $p < .05$). Tablodaki F değerinden hareketle, kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin duygusal zekâ algılarındaki bir standart sapmalık artış, örgütsel vatandaşlık algılarında .38 standart sapmalık artışla ilişkilidir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma Erzinan ilinde görev yapan 461 öğretmen ile nicel yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık ortalama puanları 4.20 olarak, duygusal zekâ ortalama puanları ise 3.94 olarak bulunmuştur. Buna göre, öğretmenlerin hem örgütsel vatandaşlık hem de duygusal zekâ algı düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Bu bağlamda araştırma örneklemindeki öğretmenlerin; çalıştıkları okulları benimsedikleri, meslektaşları ile güçlü ilişkiler kurdukları ve okullarının faydasını önceledikleri söylenebilir. Ayrıca öğretmenlerin kendilerinin ve başkalarının duygularını anlama ve yönetebilmede başarılı oldukları yorumu yapılabilir. Alanyazında çeşitli çalışmalarda da öğretmenlerin örgütsel davranış algılarının genellikle yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Avcı, 2015b; Avcı, 2016; Yancı ve Çiçek Sağlam, 2014; Ertürk, 2021; Çavuş, 2012). Duygusal zekâ açısından ise, Ertuğrul ve Kutluca (2020) tarafından okul öncesi öğretmenleri ile yapılan çalışmada öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleri ortalamanın altında, Kılıç Özmen (2012) tarafından ise ilköğretim öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyi yüksek olarak tespit edilmiştir. Yancı ve Çiçek Sağlam (2014) ise öğretmenlerin yüksek düzeyde duygusal zekâyâ sahip olduğunu ve yüksek düzeyde örgütsel vatandaşlık davranışı sergilediğini belirtmiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından, öğretmenlerin hem örgütsel vatandaşlık hem de duygusal zekâ algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre öğretmenlerin cinsiyet farkı olmaksızın benzer düzeyde örgütsel vatandaşlık ve duygusal zekâya sahip olduğu söylenebilir. Şirin (2015) ve Titrek vd. (2009) çalışmalarında öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Yılmaz vd. (2015) tarafından yapılan meta analiz çalışmasında ise benzer şekilde cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık düzeyleri üzerinde çok zayıf bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Duygusal zekâ açısından ise, Korkmazer (2021) ve Kılıç Özmen (2012) kadın öğretmenlerin duygusal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu, Turan (2015) ise cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgulardan hareketle, duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık değişkenlerinin cinsiyete göre net bir şekilde ayrılmadığı ve cinsiyet dışında farklı değişkenlerin bu kavramlar üzerinde etkisi olabileceği yorumu yapılabilir.

Öğrenim düzeyi değişkeni açısından, lisans ve lisansüstü derecesine sahip öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık ve duygusal zekâ algılarının farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre farklı öğrenim düzeyindeki öğretmenlerin algılarının benzer düzeyde olduğu söylenebilir. Korkmazer (2021) tarafından sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen çalışmada duygusal zekânın öğrenim düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Turan (2015) tarafından öğretmenlerle ve Altıntoprak (2021) tarafından özel sektörde faaliyet gösteren çalışanlarla yapılan çalışmalarda, öğrenim düzeyine göre duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algısının farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Konuk (2019) ise lisansüstü derecesine sahip öğretmenlerin önlisans derecesine sahip öğretmenlere kıyasla duygusal zekâ düzeylerini daha yüksek algıladıklarını belirtmiştir. Bu bağlamda lisansüstü eğitim süreci ile birlikte, geliştirilebilir bir kavram olan duygusal zekanın, öğretmenlerin gelişen öz-farkındalık, mesleki gelişim ve akademik başarı ile birlikte daha olumlu olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte bu yorumun yapılacak yeni bilimsel çalışmalar ile test edilmesi gerektiğini de belirtmek gerekir.

Okul türü değişkeni açısından, öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık algı düzeyleri ve okul türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Duygusal zekâ açısından ise, liselerde görev yapan öğretmenler, okul öncesi ve ilkokullarda görev yapan öğretmenlere kıyasla daha yüksek düzeyde duygusal zekâ algısına sahiptir. Liselerde görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyinin daha yüksek çıkması, lise düzeyinde ergenlik dönemindeki öğrencilerle çalışan öğretmenlerin, öğrencilerin duygusal iniş çıkışlarını daha iyi anlayabilmek adına gösterdikleri gayretten kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanabilir. Alanyazında yapılan çalışmalarda ise Turan (2015) sınıf öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirtmiş, Şat vd. (2015) ise benzer şekilde ortaokul ve lisede çalışan öğretmenler arasında bir farklılaşma tespit etmemiştir.

Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki incelendiğinde ise, bu iki değişken arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca duygusal zekânın örgütsel vatandaşlığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu ve duygusal zekânın örgütsel vatandaşlıktaki değişimin %15'ini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle, öğretmenlerin duygusal zekâlarında yaşanacak olumlu bir değişimin, örgütsel vatandaşlık algılarını da olumlu etkileyebileceği söylenebilir. Alanyazında buna ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde; Yancı ve Çiçek Sağlam (2014) ile Özçelik (2017) tarafından öğretmenlerle gerçekleştirilen çalışmalarda iki değişken

arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra öğretmenlerle farklı ülkelerde gerçekleştirilen çalışmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır (Meniado, 2020; Santhi and Ramalingam, 2022). Dirican (2013) ise akademisyenlerle gerçekleştirdiği çalışmasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki tespit etmiş ve duygusal zekânın örgütsel vatandaşlığa ilişkin varyansın %21'ini açıkladığını tespit etmiştir. Özçelik (2017) ise, duygusal zekânın alt boyutlarının birlikte örgütsel vatandaşlığa ilişkin varyansın %67'sini açıkladığını belirtmiştir. Bağcı (2014) ise banka çalışanları ile yaptığı çalışmada, çalışanların duygusal zekâlarının örgütsel vatandaşlığa ilişkin varyansın %14'ünü açıkladığı sonucuna ulaşmıştır. Buradan hareketle hem öğretmenlerde hem de diğer mesleklerde, duygusal zekâ ile örgütsel vatandaşlığın birbiri ile ilişkili iki değişken olduğu söylenebilir.

Öneriler

- Bu çalışmada öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık algıları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Bununla birlikte araştırma sadece Erzincan ilinde görev yapan öğretmenlerle yürütülmüştür. Bu sebeple araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini arttırmak için farklı şehirlerde, okul türlerinde veya kültürel özelliklere sahip bölgelerde konu daha kapsamlı şekilde incelenebilir. Buna ek olarak araştırmanın kesitsel olarak toplanan veriler ile yürütülmüş olması başka bir sınırlılıktır. Gelecekte boylamsal verilerle yapılacak araştırmalar ile iki değişken arasındaki ilişki ve bunların gelişim süreçleri daha iyi bir şekilde ortaya konabilir. Bunun yanı sıra farklı okul türlerindeki öğretmenlerinin duygusal zeka düzeylerinin farklılaşmasını daha iyi anlayabilmek adına derinlemesine veri toplamaya imkan verecek nitel çalışmalar gerçekleştirilmesi önerilebilir.
- Bunlara ek olarak araştırma bulgularından hareketle uygulayıcılar için de çeşitli çıkarımlar yapılabilir. Öğretmenlerin duygusal zekâ becerilerinin geliştirilmesi onların örgütsel vatandaşlıklarını da olumlu etkileyeceğinden, yapılacak hizmet içi eğitimlerde öğretmenlerin duygusal zekâ becerilerini geliştirebilecek duyguları tanıma, empati, öfke kontrolü gibi konularda programların yer alması önerilebilir.

Kaynakça

- Abdullayeva, L. (2018). *Üstün zekalı çocukların normal gelişim gösteren çocuklara göre sosyal zeka düzeylerinin incelenmesi* (Tez No. 503121) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Alptekin, M. E., ve Balı, O. (2025). Okul yöneticilerinin yönetim becerileri ile öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki. *Artuklu Humanities*, (19), 54-71. <https://doi.org/10.46628/ahu.1697196>
- Altıntoprak, Z. A. (2021). *Duygusal zekanın ve tükenmişliğin beyaz yakalı çalışanların örgütsel vatandaşlık davranışına etkisi üzerine bir araştırma* (Tez No. 717230) [Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Avcı, A. (2015a). Örgütsel vatandaşlık davranışları: Kavramsal gelişimi ve eğitim örgütleri açısından etkileri. *HAYEF Journal of Education*, 12(2), 11-26.
- Avcı, A. (2015b). Öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışlarına ilişkin görüşleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 42(42), 191-206. <https://doi.org/10.15285/ebd.76607>
- Avcı, A. (2016). Investigation of teachers' perceptions of organizational citizenship behavior and their evaluation in terms of educational administration. *Educational Research and Reviews*, 11(7), 318-327. <https://doi.org/10.5897/ERR2016.2641>
- Aydın, M. (2009). *Eğitim yönetimi*. Hatiboğlu.
- Azimi, E. (2015). The relationship between emotional intelligence and organizational citizenship behavior of elementary school teachers of region 1 of Karaj. *International Academic Journal of Accounting and Financial Management*. 2(1), 62-71.
- Babaoğlu, E. (2010). Okul yöneticilerinde duygusal zekâ. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 119-136.
- Bağcı, Z. (2014). Duygusal zeka ve örgütsel vatandaşlık davranışı ilişkisi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 259-279.
- Berg, B. L. (2001). *Qualitative research methods for the social sciences*. Allyn and Bacon.
- Borman, W. C., Penner, L. A., Allen, T. D., ve Motowidlo, S. J. (2001). Personality predictors of citizenship performance. *International Journal of Selection and Assessment*, 9(1&2), 52-69. <https://doi.org/10.1111/1468-2389.00163>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2022). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9789944919289>
- Çakar, U., ve Arbak, Y. (2004). Modern yaklaşımlar ışığında değişen duygu zekâ ilişkisi ve duygusal zekâ. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 23-48.
- Çarıkcı, İ., Kanten, S., ve Kanten, P. (2010). Kişilik, duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 41-65.
- Çekmez, R. (2021). *Kültürel zeka ve duygusal zekanın iş tatmini üzerindeki etkileri: Akademisyenler üzerinde yapılan bir çalışma* (Tez No. 722534) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Dalal, R. S. (2005). A meta-analysis of the relationship between organizational citizenship behavior and counterproductive work behavior. *Journal of Applied Psychology*, 90(6), 1241-1255. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.90.6.1241>
- Demirtaş, H., Özer, N., Demirbilek, N., ve Balı, O. (2017). Relationship between the perceived principal support, trust in principal and organizational commitment. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9(4), 1075-1092. <https://doi.org/10.15345/iojes.2017.04.013>
- Dipaola, M., ve Tschannen-Moran, M. (2001). Organizational citizenship behavior in schools and its relationship to school climate. *Journal of School Leadership*, 11(5), 424-447. <https://doi.org/10.1177/105268460101100503>
- Dirican, A. H. (2013). *Duygusal zekanın örgütsel vatandaşlık davranışı ve üretkenlik karşıtı davranışlar üzerine etkisi* (Tez No. 336346) [Yüksek lisans tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Sarıgöl, Ş., Balı, O. ve Kurt, A. (2026). Öğretmenlerde duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık ilişkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 1462-1480.
- DOI. 10.51460/baebd.1675919

- Doğan, S., ve Şahin, F. (2007). Duygusal zekâ: Tarihsel gelişimi ve örgütler için önemine kavramsal bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 231-252.
- Erdoğan, U. (2018). *Kolektif öğretmen yeterliği, örgütsel vatandaşlık davranışı ve öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkilerin çok düzeyli analizi* (Tez No. 511362) [Doktora tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Erdoğan, U., and Clement, D. (2023). Principal support, organizational citizenship, and student achievement: Implications for school leaders. *International Online Journal of Educational Sciences*, 15(4), 665-681. <https://doi.org/10.15345/iojes.2023.04.006>
- Ertuğrul, N., ve Kutluca, A. Y. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri ilişkisi. *Academy Journal of Educational Sciences*, 4(1), 1-10.
- Ertürk, R. (2021). Okul yöneticilerinin hizmetkâr okul liderliği davranışları ile öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık algıları arasındaki ilişki. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 57-72.
- Fedai Çavuş, M. (2012). Socialization and organizational citizenship behavior among Turkish primary and secondary school teachers. *Work*, 43(3), 361-368. <https://doi.org/10.3233/WOR-2012-1372>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., and Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill.
- Goleman, D. (2018). *Duygusal zeka: EQ neden IQ'dan daha önemlidir?*. Varlık Yayınları.
- Güler, A. (2006). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 190268) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Günbayı, İ., Dağlı, E., ve Kalkan, F. (2013). İlköğretim okulu müdürlerinin destekleyici davranışları ile öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(4), 575-602.
- İnandı, Y., ve Büyüközkan, A. S. (2013). İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin örgütsel yurttaşlık davranışlarının tükenmişliklerine etkisi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3), 1545-1550. <https://doi.org/10.12738/estp.2013.3.1588>
- Jiao, C., Richards, D. A., ve Zhang, K. (2011). Leadership and organizational citizenship behavior: OCB-specific meanings as mediators. *Journal of Business and Psychology*, 26, 11-25. <https://doi.org/10.1007/s10869-010-9168-3>
- Karakuş, M. (2008). *İlköğretim okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin duygusal zekâ yeterliklerinin, öğretmenlerin duygusal adanmışlık, örgütsel vatandaşlık ve iş doyumu düzeylerine etkisi* (Tez No. 227491) [Doktora tezi, Fırat Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.
- Kılıç Özmen, Z. (2012). İlköğretim öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri. *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 175-193.
- Konuk, N. (2019). *İlkokul öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık tutumları arasındaki ilişki* (Tez No. 569465) [Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Korkmazer, İ. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin duygusal zeka düzeyleri ile çocuk haklarına yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 696835) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- LePine, J. A., Erez, A., ve Johnson, D. E. (2002). The nature and dimensionality of organizational citizenship behavior: A critical review and meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*, 87(1), 52-65. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.87.1.52>
- Meniado, J. C. (2020). Organizational citizenship behavior and emotional intelligence of EFL teachers in Saudi Arabia: Implications to teaching performance and institutional effectiveness. *Arab World English Journal (AWEJ)*, 11(4), 3-14. <https://doi.org/10.24093/awej/vol11no4.1>
- Moorman, R. H. (1991). Relationship between organizational justice and organizational citizenship behaviors: Do fairness perceptions influence employee citizenship?. *Journal of Applied Psychology*, 76(6), 845. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.76.6.845>
- Sarıgöl, Ş., Balı, O. ve Kurt, A. (2026). Öğretmenlerde duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık ilişkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 1462-1480.
 DOI. 10.51460/baebd.1675919

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2026), 17 (2), 1462-1480.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences, (2026), 17 (2), 1462-1480.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Oğuz, E. (2011). Öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışları ile yöneticilerin liderlik stilleri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 377–403.

Organ, D. W. (1988). *Organizational citizenship behavior: The good soldier syndrome*. Lexington Books.

Özçelik, M. (2017). *Kişilik, duygusal zeka ve örgütsel vatandaşlık ilişkileri: Özel eğitim kurumlarında bir uygulama* (Tez No. 525580) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Özkul, R., Doğan, Ü., Abdurrezzak, S., ve Yıldızbaş, Y. V. (2022). Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin örgütsel bağlılık ve örgütsel güven düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(82), 584–602. <https://doi.org/10.17755/esosder.1018538>

Pekaar, K. A., Bakker, A. B., van der Linden, D., and Born, M. P. (2018). Self-and other-focused emotional intelligence: Development and validation of the Rotterdam Emotional Intelligence Scale (REIS). *Personality and Individual Differences*, 120, 222-233. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.08.045>

Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Lee, J. Y., and Podsakoff, N. P. (2003). Common method biases in behavioral research: A critical review of the literature and recommended remedies. *Journal of Applied Psychology*, 88(5), 879.

Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Moorman, R. H., and Fetter, R. (1990). Transformational leader behaviors and their effects on followers' trust in leader, satisfaction, and organizational citizenship behaviors. *The Leadership Quarterly*, 1(2), 107-142. [https://doi.org/10.1016/1048-9843\(90\)90009-7](https://doi.org/10.1016/1048-9843(90)90009-7)

Podsakoff, P. M., Mackenzie, S. B., Paine, J. B., and Bachrach, D. G. (2000). Organizational citizenship behaviors : A critical review of the theoretical and future research. *Journal of Management*, 26(3), 513–563. <https://doi.org/10.1177/014920630002600307>

Polat, S. (2007). *Ortaöğretim öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları, örgütsel güven düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki* (Tez No. 220383) [Doktora tezi, Kocaeli Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Robbins, S. P., ve Judge, T. A. (2017). *Örgütsel davranış* (İ. Erdem, Çev.). (14. Basım). Nobel Akademik.

Salovey, P., and Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>

Santhi, J., and Ramalingam, S. (2022). Relationship between emotional intelligence and organizational citizenship behaviour among the teachers working in various arts and science colleges in the Kanchipuram district. *Review of Professional Management*, 20(1), 48-58. <https://doi.org/10.1177/09728686221107428>

Sezgin, F. (2005). Örgütsel vatandaşlık davranışları: Kavramsal bir çözümleme ve okul açısından bazı çıkarımlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 317-339.

Sudak, M., ve Zehir, K. (2013). Kişilik tipleri, duygusal zeka, iş tatmini ilişkisi üzerine yapılan bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. 11(22), 141-165.

Sü Eröz, S. (2011). *Duygusal zeka ve iletişim arasındaki ilişki: Bir uygulama* (Tez No. 312292) [Doktora tezi, Uludağ Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Şanal, Y. M. (2013). Örgütsel vatandaşlık davranışının işletmeler açısından önemi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 529-538.

Şat, A., Amil, O., ve Özdevecioğlu, M. (2015). Duygusal zekâ ve duygusal emek düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi: Özel okul öğretmenleri ile bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(39), 1-20.

Şata, M. (2020). Nicel araştırma yaklaşımları. E. Oğuz. (Ed.), *Eğitimde araştırma yöntemleri* (1.Baskı) içinde (ss. 77-90). Eğiten.

Şeşen, H., and Basım, N. H. (2012). Impact of satisfaction and commitment on teachers' organizational citizenship. *Educational Psychology*, 32(4), 475–491. <https://doi.org/10.1080/01443410.2012.670900>

Şirin, Ö. (2015). *Öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışları (Kırıkkale örneği)* (Tez No. 423241) [Yüksek lisans tezi, Mevlana Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Tanrıoğen, A., ve Türker, Y. (2019). Rotterdam Duygusal Zekâ Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47, 348-369. <https://doi.org/10.9779/pauefd.514377>

Titrek, O. (2016). *Duyguları zekice yönetme*. Pegem Akademi.

Sarıgöl, Ş., Balı, O. ve Kurt, A. (2026). Öğretmenlerde duygusal zekâ ve örgütsel vatandaşlık ilişkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 1462-1480.

DOI. 10.51460/baebd.1675919

- Titrek, O., Bayrakçı, M., ve Zafer, D. (2009). Öğretmenlerinin örgütsel vatandaşlık davranışlarına ilişkin görüşleri. *Akademik Bakış, (17), 1-28.*
- Turan, M. (2015). *Öğretmenlerin duygusal zekâ ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 391323) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Uras, M. C., Şata, M., and Soylu, Y. (2025). Mathematical literacy, thinking, and teacher self-efficacy: A latent profile analysis of preservice teachers' competencies. *International Journal of Assessment Tools in Education, 12(4), 891-904.* <https://doi.org/10.21449/ijate.1554552>
- Widodo, W., and Sulistiasih, S. (2023). Improving teachers' organizational citizenship behavior based on emotional intelligence and psychological capital. *Jurnal Pendidikan Progresif, 13(1), 53-63.* <https://doi.org/10.23960/jpp.v13.i1.202305>
- Yancı, F., ve Çiçek Sağlam, A. (2014). Ortaöğretim okulu öğretmenlerinin duygusal zekâları ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1), 298-313.* <https://doi.org/10.12780/UUSB306>
- Yeniçeri, E. N., Yıldız, E., Seydaoğulları, A., Güleç, S., Çetin, E. S., ve Baldemir, E. (2015). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde duygusal zekâ ve empati ilişkisi. *Türk Aile Hekimliği Dergisi, 19(2), 99-107.* <https://doi.org/10.15511/tahd.15.02099>
- Yılmaz, K., Altinkurt, K., ve Yıldırım, H. (2015). Türkiye'deki öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışlarına cinsiyet, kıdem ve branş değişkenlerinin etkisi: Bir meta analiz çalışması. *Eğitim ve Bilim, 40(178), 285-304.* <https://doi.org/10.15390/EB.2015.4033>